АЛЯКСАНДР ЖУКОЎСКІ

Дарагія мае ЗЕМЛЯКІ

Артыкулы
Інтэрв’ю
Нататкі
Замалёўкі

МІНСК
ВЫДАВЕЦТВА «ЧАТЫРЫ ЧВЭРЦІ»
2019

УДК 821.161.1(476)-1
ББК 84(4Беи)-5
Ж86

Жукоўскі, А. М.
Ж86 Дарагія мае землякі : артыкулы, інтэрв'ю, нататкі, замалёўкі / Аляксандр Жукоўскі. — Мінск : Чатыры чвэрці, 2019. — 116 с.
ISBN 978-985-581-321-8.

У кнізе сабраны аповеды пра малую радзіму аўтара — Клеччыну — і яе слаўных жыхароў, якія вызначаюцца патрыятызмам, мужнасцю, працавітасцю, прафесіяналізмам, аптымізмам і іншымі станоўчымі рысамі характару. Гэтыя лепшыя чалавечыя якасці героі захоўваюць заўсёды, дзе б ні апынуліся па волі лёсу.

УДК 821.161.1(476)-1
ББК 84(4Беи)-5

ISBN 978-985-581-321-8

© Жукоўскі А. М., 2019
© Афармленне. ТДА «Выдавецтва "Чатыры чвэрці"», 2019

Прысвячаецца
Году малой радзімы

Слова да чытача

Так хочацца быць патрэбным
Не толькі сябрам — Радзіме.
Адкінуць з душы атрэб'е
І славіць куточак дзіўны.

Мікола Шабовіч

Я нарадзіўся на Клеччыне. Тут прайшло маё дзяцінства, азмрочанае вайной. Тут пачаўся і завяршыўся мой працоўны шлях.

У 1999 годзе ў выдавецтве «Мастацкая літаратура» пабачыла свет гісторыка-дакументальная хроніка «Памяць. Клецкі раён». Мне пашчасціла быць старшынёй камісіі і членам рэдкалегіі па яе стварэнні. У названай кнізе расказваецца аб нашай гісторыі, аб вядомых земляках.

Мне пашанцавала з членамі камісіі. Усе яны прымалі актыўны ўдзел у стварэнні хронікі. Вялікую ролю ў гэтай карпатлівай працы праявіла намеснік старшыні камісіі Лілія Віктараўна Мялешка.

Даводзілася шмат часу займацца арганізацыйнымі пытаннямі: працаваць у архівах, сустракацца з вучонымі, са знакамітымі людзьмі і, такім чынам, чэрпаць неабходны матэрыял. Таму маіх уласных друкаваных твораў у кнізе нямнога. Лілія Віктараўна і рэдактар-укладальнік Мікола Кусянкоў, вядомы беларускі пісьменнік (светлая яму памяць), сабраны матэрыял давялі да якаснай мастацкай і ідэйнай кандыцыі.

Прайшло два дзесяцігоддзі пасля выхаду хронікі. Жыхары раёна любяць Клеччыну і ганарацца родным краем, яго працавітымі людзьмі, якія праслаўляюць наш надзвычай прыгожы куточак і сёння.

Дарагія чытачы! Буду задаволены і шчыра ўдзячны вам, калі мае аповеды выклічуць у вас цікавасць і гэтая кніга хоць крыху дапоўніць хроніку «Памяць. Клецкі раён».

Школа на хвалі часу

У раздзеле апавядаецца пра навучальныя ўстановы, педагогаў, якія ў розныя гады працавалі ў сістэме адукацыі і вырашалі важнейшыя праблемы па ўдасканаленні вучэбна-выхаваўчага працэсу.

Перад стартам усесаюзнага агляду

Як вядома, для стымулявання пастаяннага росту кваліфікацыі, павышэння ідэйна-палітычнага ўзроўню настаўніцкіх кадраў 16 красавіка 1974 года ўрад Саюза ССР прыняў пастанову «Аб атэстацыі настаўнікаў агульнаадукацыйных школ».

У студзені 1977 года каля чатырохсот настаўнікаў нашага раёна стануць на старт Усесаюзнага агляду. Атэстацыя дапаможа нам палепшыць якасны склад педагагічных кадраў, перш за ўсё іх адукацыйны ўзровень. На сёняшні дзень у раёне ўсяго 63% настаўнікаў маюць вышэйшую адукацыю, у той час як па Мінскай вобласці — 67%. І невыпадкова мы падвяргаліся крытыцы па гэтым пытанні на пленуме абласнога камітэта партыі, які адбыўся ў кастрычніку бягучага года.

Атэстацыя з'яўляецца стымулам для павышэння ідэйна-маральнага аблічча настаўнікаў. У ходзе падрыхтоўкі да атэстацыі неабходна павысіць узровень работы тэарэтычных семінараў, кіраўнікам школ — узмацніць кантроль за самаадукацыяй настаўнікаў. Ва ўсіх педагагічных калектывах патрэбна правесці сур'ёзную размову аб маральным абліччы асобных настаўнікаў. Некаторыя педагогі, на шчасце іх мала, апусціліся, сталі абывацелямі і мяшчанамі. Яны адмаўляюцца ад класнага кіраўніцтва, праяўляюць прагнасць, няўжыўчывасць з суседзямі.

Аднак іх учынкі і дзеянні не знаходзяць прынцыповай ацэнкі калег па рабоце.

Не ва ўсіх школах адчуваецца набліжэнне атэстацыі. Так, і некаторыя настаўнікі Зубкаўскай сярэдняй школы маюць смутнае ўяўленне аб атэстацыі. У Заастравецкай сярэдняй школе да гэтага часу яшчэ не аформлены куток па атэстацыі.

Кіраўнікам школ неабходна дамагчыся такога становішча, каб кожны настаўнік пранікнуўся ідэямі і мэтамі будучай атэстацыі. Для гэтага патрэбна даць доступ кожнаму педагогу да матэрыялаў па атэстацыі, арганізаваць у школах кансультацыі па ўзнятых пытаннях. За настаўнікамі, якія маюць патрэбу ў дапамозе, неабходна замацаваць вопытных выкладчыкаў.

Да пачатку новага навучальнага года ў раёне не павінна застацца ніводнага настаўніка, які б своечасова не пабываў на курсах пры абласным або рэспубліканскім інстытутах удасканалення настаўнікаў.

У перыяд падрыхтоўкі да атэстацыі кіраўнікі школ і прафсаюзныя камітэты сталі надаваць больш увагі абагульненню і ўкараненню перадавога педагагічнага вопыту. Асабліва добра гэта работа арганізавана ў Ліскаўскай сярэдняй школе. Тут абсталяваны змястоўны метадычны кабінет, у якім матэрыялы перадавога вопыту афармляюцца ў спецыяльных папках, альбомах, на стэндах. У кабінеце многа метадычнай літаратуры, дастатковая колькасць рабочых месцаў, дзе настаўнікі маюць усе ўмовы для працы і падрыхтоўкі да чарговых заняткаў. Нядаўна Ліскаўскую школу наведалі ўдзельнікі рэспубліканскага семінара загадчыкаў райметадкабінетаў і засталіся задаволенымі. Вопыт метадычнай работы школы заслугоўвае пераймання.

Але, на жаль, у нас ёсць школы, дзе абагульненню і ўкараненню перадавога педагагічнага вопыту не надаецца належнай увагі. Гэта ў першую чаргу тычыцца Зубкаўскай, Дунайчыцкай, Комлеўскай школ.

У ходзе падрыхтоўкі і правядзення атэстацыі нам неабходна выявіць сціплых, але добрасумленных педагогаў, вопыт якіх заслугоўвае распаўсюджвання і пераймання.

Атэстацыя адыграе сваю станоўчую ролю толькі ў тым выпадку, калі кожнаму настаўніку будзе дадзена аб'ектыўная і кваліфікаваная характарыстыка. Але, дзе кіраўнікі школ несістэматычна, павярхоўна вывучаюць работу педагогаў, там адсутнічае глыбокі аналіз і ацэнка работы настаўнікаў.

Для таго каб правільна напісаць характарыстыку, патрэбна перагледзець запісы наведаных урокаў, пратаколы педсаветаў, вытворчых нарад і інш. Важна знайсці штосьці своеасаблівае, індывідуальнае ў рабоце кожнага настаўніка. Кіраўнікам школ, даючы ацэнку настаўніку, трэба праяўляць патрабавальнасць і добразычлівасць.

Змест

Слова да чытача 4

ШКОЛА НА ХВАЛІ ЧАСУ

Перад стартам усесаюзнага агляду. 6
Сейбіты разумнага 8
Стваральнікі духоўнага свету. 9
Распарадак назаўтра 11
Галоўнае — здароўе і лагічнае мысленне 22
Падарожжа ў краіну Хімляндыю 24
У Морацкай СШ. 27
    Тры функцыі цяпліцы 27
    Нельга прайсці міма 27
Каб кветкі цвілі і ў сэрцах 29
    Кветкава-дэкаратыўны аддзел. 29
Да прыёму вучняў падрыхтаваліся якасна 30
    Вопыт, варты для пераймання. 30
    Пасябравалі з беражлівасцю 32
    Стала больш утульнай. 32
    Аналага ў раёне няма 33
    Памаладзела 34
    Любыя задачы — пад сілу 34
    Дапамога шэфаў 35
«Зрабіць вучэбную дзейнасць неабходнай
і радаснай для кожнага школьніка...» 36

КЛАПАЦІЦЦА АБ ЛЮДЗЯХ

Стандарт — не трафарэт. 40
Нейтралізаваць дэмаграфічныя пагрозы 44

...І нізка вам яшчэ раз пакланіцца .48
Дабравольна пайшла на фронт 48
Несціхаючы боль. 48
Яны — наша слава і гордасць .49
Замест эпілога 50
Як набрацца вопыту, клапаціцца аб людзях? 51
«Не загадваць, а пераконваць» 53
«...Не толькі ініцыятыва і энтузіязм,
але і кампетэнтнасць» 56

ДАРАГІЯ МАЕ ЗЕМЛЯКІ

Слаўны працаўнік і абаронца Радзімы 60
Сапраўдны патрыёт 62
Артыстка з народа 64
Старасць яго дома не застане 67
Пакінуў светлую памяць 73
Жыццё для людзей 75
Дорыць добрае жыццё 80
Кузня кадраў масавых прафесій 82
Знайшоў свой мосцік. 83
Душой малады 88
Наканавана было выжыць 91
Імкнуся ў родныя мясціны 93
З пачуццём адказнасці і бескарыслівасці. 95
Івану Сцяпанавічу Ільюкевічу. 97
Не пакідай, шчасце, і наш куток. 99
Мае слаўныя аднавяскоўцы 101

Эпілог 107